

Van basisschool naar middelbare school; een handleiding bij het kiezen voor ouders en hun kinderen

Hoe het allemaal begon

De aanleiding voor het maken van deze handleiding is het feit dat ik moeder ben van een dochter die te maken kreeg met de overgang van de basis- naar de middelbare school. Wonende in Amsterdam betekent dat het samen opstellen van een lijst van 10 middelbare scholen die aansluiten bij wat mijn kind aanspreekt en kan. Ik kijk in de lijst met scholen, bekijk de websites en maak een overzicht van alle open dagen. Al doende zakt de moed me in de schoenen. Wat is dit een werk. En waar moet ik eigenlijk op letten?

Dan wordt de studiekeuze- en loopbaancoach in mij wakker, die ik 17 jaar lang ben geweest. Ik ben vrolijk in dezelfde valkuil gestapt als bijna alle (aankomende) studenten die ik aan de Universiteit van Amsterdam heb mogen begeleiden 😊 **Ik heb de eerste stap in het keuzeprocés overgeslagen:** met mezelf en in gesprek met mijn dochter en partner stil staan bij wat er voor mijn dochter, mijn partner en mijzelf belangrijk is bij de keuze voor een school. Waar letten we eigenlijk op? Wat heeft onze dochter nodig? En ook bij mezelf na te gaan hoe ik mijn dochter het beste kan ondersteunen bij het maken van een keuze en het zetten van deze volgende stap.

Naar aanleiding van gesprekken met andere ouders op het schoolplein ontstaat het idee om hieraan tijdens een ouderavond aandacht te besteden. Samen met een andere moeder, die leerkracht en mentor is op een middelbare school, bereid ik deze avond voor. Een paar oefeningen in deze handleiding heb ik daardoor een keer mogen uitproberen en met succes.

Het idee ontstaat om een korte handleiding te maken om mijn kennis en ervaring te delen met ouders, leerlingen en leerkrachten. Tijdens een Meetup020-bijeenkomst peil ik de belangstelling en die blijkt groot. Ik ga samen met een collega in gesprek met leerkrachten om het proces van schoolkeuze vanuit hun perspectief te begrijpen. Ik leg de handleiding voor aan een oud-collega studiekeuzecoach, een aantal ouders proberen de handleiding uit en geven aan er echt iets aan te hebben. En nu ben jij de handleiding aan het lezen en hoop ik van harte dat jij en je kind ermee geholpen zijn.

Dank

Dank aan Marijne van Dam, de ouders van 'mijn' klas 6 van de Geert Groote School 2 in Amsterdam, Yvette van Aarle, Marianne Schrijver en collega's van de Annie M.G. Schmidtschool in Amsterdam, Anna Schellekens, Regien Bloch, Bastiaan Bon, Tom Roozen, Jasja van den Brink, Chantal Kok en anderen voor jullie input. Zonder jullie had deze handleiding het licht niet gezien. Femmy Wolthuis

Inleiding

Naar de middelbare school

De overgang van de basisschool naar de middelbare school is vaak de eerste keer dat er een verandering in het leven van een kind is, waarbij kinderen zelf inspraak hebben bij de schoolkeuze. De keuze voor een middelbare school is ook vaak één van de eerste, grotere keuzes die een kind in zijn leven maakt. Dat is spannend. En het biedt de mogelijkheid om iets te leren over de vaardigheid om te kiezen en over hoe om te gaan met grote veranderingen. Vaardigheden die ook later in het leven van pas komen.

Kiezen en omgaan met veranderingen vinden we meestal niet zo gemakkelijk, of we nu jong of ouder zijn. En het is iets waar je steeds beter in kunt worden door er bewust mee bezig te zijn. Deze handleiding zet de stappen die je zet bij het kiezen op een rij en bied je zo informatie en handvatten om te leren hoe je de keuze voor een middelbare school zo effectief mogelijk kunt maken. Daarbij wordt ook stilgestaan bij hoe je dit keuzeproces als ouders kunt ondersteunen.

Over kiezen

Een opmerking vooraf: kiezen is een proces van hoofd, hart en handen. Of zoals de slogan in een reclame zegt: Volg je hart. Gebruik je hoofd. En onderneem actie om informatie te verkrijgen. Over jezelf en over de scholen waaruit je een keuze kunt maken. Zodat je je slimme onderbewuste voedt met informatie. En door 'er een nachtje over te slapen' voedt je vervolgens je intuïtie. Je intuïtie spreekt vaak door middel van een zachte fluisterstem of een beeld waardoor je weet wat voor dit moment het juiste is om te doen. Heb vervolgens het vertrouwen om deze intuïtie te volgen.

Opzet van de handleiding

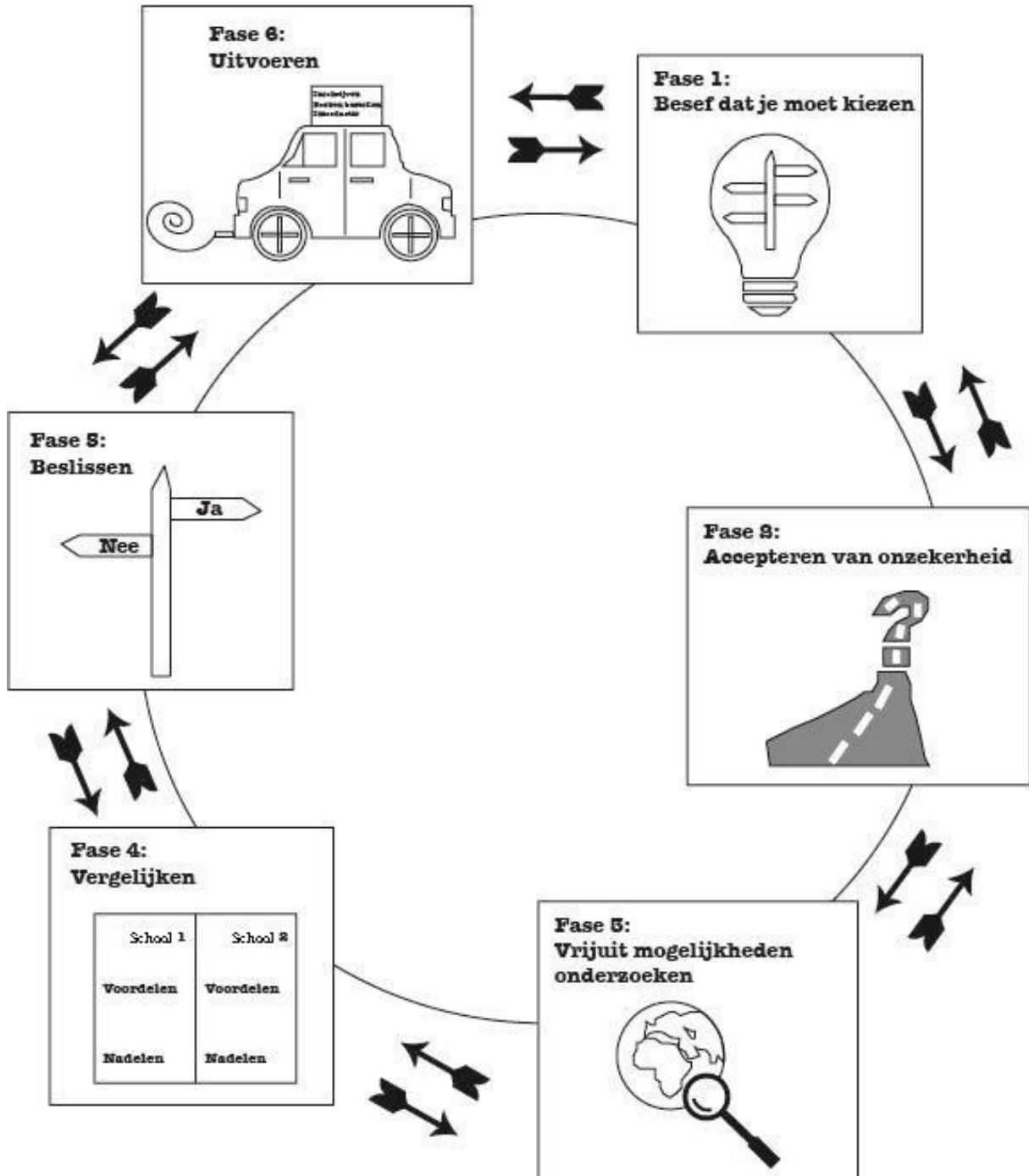
In deze handleiding sta ik stil bij de fasen in het proces om een middelbare school te kiezen. Daarbij sta ik in het bijzonder stil bij de 1^e stap: de voorbereiding voordat je scholen gaat bezoeken. Veel succes en plezier bij het vinden van een middelbare school!

Femmy Wolthuis

www.eduwijs.com | femmy@eduwijs.com | 06-129 35 352

Fasen in het kiezen van een middelbare school

Dit plaatje¹ is een bewerking van de fasen bij het kiezen van een opleiding na het voortgezet onderwijs, zoals beschreven door Otto Taborsky. Het begint ermee dat je je gaat realiseren dat je een keuze moet gaan maken voor een middelbare school. Dat begint meestal in groep 7. Omdat nog onduidelijk is welke school het gaat worden, ervaar je onzekerheid. Dat hoort erbij.

Er zijn ook dingen die jij en je kind wel weten. Je kind kan prima vertellen waar het blij van wordt en wat het belangrijk vindt. Wat energie geeft en wat energie kost. Welke vakken het gemakkelijk afgaat en welke lastiger zijn. En soms ook al welke activiteiten ze 'later als ze groot zijn' leuk vinden om te doen, zonder dat dit direct een beroep hoeft te zijn of vaststaat voor de rest van het leven. Als ouder kun je je kind helpen zich hier bewust van te worden door er open naar te vragen. Deze handleiding helpt je daarbij.

Ook als ouder heb je je kind op een bepaalde manier leren kennen. Je hebt wensen voor je kind. Het is goed om je hier als ouder ook bewust van te zijn en dit met je kind te bespreken. Zo kun je met je kind verkennen welke beelden er leven over de toekomst en welke middelbare school daarbij past.

Voordat je open dagen van middelbare scholen gaat bezoeken

Vragen aan jou als ouder

1. Hoe maak jij keuzes? Hoe ga jij om met veranderingen? Hoe hebben jouw ouders je daarin begeleid? Wat wil jij je kind daarin graag leren?
2. Vanuit welke plek begeleid je je kind? Neem jij de leiding? Leg je de verantwoordelijkheid bij je kind? Doe je het samen? Wat maakt je kind het sterkste?
3. Op basis van welke criteria voer jij het gesprek over de schoolkeuze met je kind? Wat vind jij belangrijk? Waar beoordeel jij een school op? Zie ook het volgende hoofdstuk "Criteria die een rol kunnen spelen bij de keuze voor een middelbare school."
4. Bezig zijn met de schoolkeuze is meer dan het schooladvies. Het is ook de kinderen beeld geven bij wat er gebeurt op een middelbare school, het gesprek voeren over VMBO, HAVO, VWO advies en hoe dat te interpreteren (VMBO is niet lager of minder). Het is ook het bespreken van het beeld van het kind, sterke kanten en minder sterke kanten en hoe kunnen we de sterke kanten nog sterker maken – gedurende de gehele tijd dat het kind naar school gaat.

---

¹ Gevonden op Pinterest, ik heb verder geen specifieke bron kunnen vinden.

Vragen die je aan je kind kunt stellen

1. Wat verwacht je van mij als ouder bij het kiezen van een middelbare school? Wil je het vooral zelf uitzoeken? Wil je dat ik met je meedenk? Wil je dat ik mijn mening geef over een school?
2. Wat verwacht je van mij als ouder bij het bezoeken van een middelbare school? Wil je het vooral zelf uitzoeken? Wil je dat ik met je meedenk? Hoe zullen we met elkaar bespreken wat we beiden van de school vinden?
3. Wat is voor jou belangrijk als je straks een school kiest? Wat minder? Zie ook het volgende hoofdstuk "Criteria die een rol kunnen spelen bij de keuze voor een middelbare school."
4. Hoe zorg je ervoor dat je op tijd klaar bent met het aanmelden voor de nieuwe school? Wat heb je daarvoor nodig? Van jezelf? Van je ouders? Van de leerkracht? Van anderen?

Criteria die een rol kunnen spelen bij de keuze voor een middelbare school

Bij het kiezen van een school houd je ten eerste rekening met het advies van de basisschool. Daarnaast zijn er nog veel meer criteria die een rol kunnen spelen bij de schoolkeuze. Op de volgende pagina vind je een lijst met mogelijke criteria en kun je bepalen of ze belangrijk voor je zijn of niet. Er is geen goed of fout.

Het werkt het beste als jij en je kind eerst ieder voor zich de lijst invullen en het dan samen bespreken. Wees daarbij nieuwsgierig en probeer te begrijpen waarom je kind de antwoorden geeft die het geeft. Stel daarbij open vragen. En licht zelf ook toe waarom iets voor jou belangrijk is.

Criterion	Niet belangrijk	Redelijk belangrijk	Belangrijk	Heel belangrijk
Grootte van de school				
Omgeving waar de school staat				
Uitstraling en sfeer van het schoolgebouw				
Beperkte reistijd school - thuis				
Veiligheid verkeersroute naar school				
Levensvisie van de school (hoe staan ze in het leven)				
Visie van school op onderwijs				
Identiteit van de school (welke waarden staan centraal)				
Visie op het vak van leerkracht				
Aandacht voor persoonlijke ontwikkeling				
De school is maatschappelijk betrokken				
Veiligheid op school (o.a. pesten, bezittingen, etc)				
Sfeer op school				
Communicatie tussen school en ouders				
Inspraak van leerlingen op school				
Grootte van de klassen				
Kwaliteit van het onderwijs (rapport Onderwijsinspectie)				
Slagingspercentages (% dat eindexamen in één keer haalt)				
Invulling examenpakket en ruimte voor aangepast pakket				
Begeleiding van leerlingen bij plannen, huiswerk, etc				
Persoonlijke aandacht voor de leerlingen				
Extra ondersteuning van leerlingen				
Huiswerk maken op school				
Gebruik van digitale leermiddelen				
Kwaliteit opvang bij uitval van lessen				
VMBO – diverse leerwegen aanwezig				
HAVO – VWO brugklassen aanwezig				
Verlengde brugklas				
Doorstroommogelijkheden naar ander niveau van onderwijs				
Extra vakken als sport, expressie, filosofie, programmeren, tweetalig onderwijs, etc				
Extra activiteiten (sport, cultuur, etc)				
Anders, nl				

Maak concreet wat je belangrijk vindt

Als je de lijst hebt ingevuld en besproken met je kind, maken jullie samen een overzicht van de onderwerpen die belangrijk tot zeer belangrijk zijn. Maak vervolgens concreet op welke manier dat belangrijk voor je is.

Voorbeeld

Zeer belangrijk: beperkte reistijd.

Wat maakt dat dit belangrijk voor je is?

bv. "Ik wil graag tijd overhouden om te kunnen voetballen."

Hoe lang wil je doen over de reis van huis naar school?

bv. "Maximaal 20 minuten met de fiets."

Formuleer vragen aan de school

Op basis van de criteria die jij belangrijk vindt bij de keuze voor een middelbare school, formuleer je nu vragen aan de school waarop je antwoord wilt krijgen. [Hier](#) vind je een uitgebreide lijst met voorbeeldvragen ter inspiratie.

Naast het bezoeken van een school vind je ook al veel informatie in de schoolgids en de jaarplanning, welke te vinden zijn op de website van de school. Realiseer je je dat ook de website je een eerste indruk geeft van de school. Die informatie kun je ook gebruiken. Welk gevoel krijg je bij de (informatie op) de website? Welke indruk krijg je van de school? Word je er blij van? Of klik je liever weg?

Een ander deel van de antwoorden vind je door een open dag van de school te bezoeken. Dat doe je door vragen te stellen. En ook door je voelsprietten uit te zetten en stil te staan bij welke indruk de school, de leerlingen, de leerkrachten, het gebouw bij je achterlaten. Deze 'gevoelsinformatie' is ook van belang.

Ook ervaringen van leerlingen en ouders van leerlingen zijn een waardevolle bron van informatie. Ga aan het einde van een schooldag een keer bij het uitgang van de school staan en kijk hoe de leerlingen naar buiten komen. Ogen ze moe? Zijn ze actief? Willen ze snel naar huis of kletsen ze nog even na? Spreek iemand aan die je aardig lijkt, vertel dat je overweegt

om naar deze school te gaan en vraag of ze je de school aanraden, waarom wel of waarom niet?

Stil staan bij wat je leert

Het kan voorkomen dat je er met het zoeken van informatie over de verschillende scholen zoveel op je afkomt, dat het je gaat duizelen. Je hoort en leest zoveel, dat past niet allemaal in je hoofd. Daarom helpt het om na het bekijken van de website, het bezoeken van een school en/of een gesprek met iemand een paar aantekeningen te maken van de antwoorden die je hebt gekregen op je vragen. En erbij stil te staan wat jou blij maakt en waar je niet zoveel mee hebt.

Als je zo kijkt naar de informatie en hoe je je daarbij voelt, wat is dan je (voorlopige) conclusie? Komen er nog vragen bij je op? Zo ja, waar ga je het antwoord vinden en wanneer?

Literatuur en informatiebronnen

[Vind en vergelijk middelbare scholen bij jou in de buurt](#)

[Open dagen bezoeken in het voortgezet onderwijs: wat kunt u vragen?](#)

[De VO-gids met veel praktische informatie over het kiezen van een middelbare school](#)

[Wat de Onderwijsinspectie zegt over de school](#)

[Schoolkeuze.nl met zoveel mogelijk informatie over middelbare scholen](#)

Veel plezier en succes bij het kiezen van een middelbare school!